

تدبیری در حکمرانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت محیط‌زیست در عصر انتظار

منصور شاه‌ولی^۱

چکیده

انتخاب زمینه^۲ "گفت‌وگوی عمومی و مسئولیت ملی" برای دوازدهمین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت ۱۴۰۲، مستلزم تبیین "نظام حکمرانی" سازگار با "نظام جمهوری اسلامی ایران" و "حکومت اسلامی (ولایت‌فقیه)" است. برای این منظور، هدف این مقاله، تدبیر در این سؤال است: "حکمرانی الگوی اسلامی پیشرفت محیط‌زیست^۳ چه مفهوم، ساختار و کارکردی باید دارا باشد؟" برای پاسخ، از روش فراترکیب برای شناخت جامع و عمیق حکمرانی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت محیط‌زیست در عصر انتظار، استفاده شد. نتایج اولیه نشان داد این الگو نیازمند حکمرانی مبتنی بر تفکر سه‌گانه انتقادی، منطقی و فلسفی با شیوه فرایندگرایی است که ملاک آن مردمی بودن و درستی قوانین آن از راه گفتن ملی/ فراملی و مسئولیت‌پذیری فردی و سازمان‌های مردم‌نهاد (سمن) است. نتایج نهایی آن است که "نظام حکمرانی شبکه صلح اکولوژیک" به عنوان یک حقانیت الهی با "نظام جمهوری اسلامی ایران" و "نظام حکومت اسلامی (ولی‌فقیه)" سازگاری دارد؛ زیرا مبتنی بر علم قرآنی حکومت اسلامی (ولی‌فقیه) و هم‌راستا با نگاه بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران است؛ نظر و عمل را هم‌زمان مد نظر دارد؛ کارشناسان دانشگاهی و اجرایی به آبادسازی محیط خلیفه‌الله انسان و کارشناسان دینی به پیشگیری از نفوذ تخریب‌اهریمنان به آن، می‌پردازند؛ و نظام سنجش و پایش درون‌زا دارد.

واژگان کلیدی: پیشرفت، محیط‌زیست، عصر انتظار، حکمرانی صلح اکولوژیک.

۱. مقدمه

"گفتگوی عمومی و مسئولیت ملی"، مستلزم تدبیر در سازگاری آن با "نظام جمهوری اسلامی ایران" و "حکومت اسلامی ولایت‌فقیه" است که به شکل قانونی در کشور مستقر است؛ به سخن دیگر، "نظام جمهوری اسلامی ایران"، توسط بنیان‌گذار آن، روح‌الله الموسوی‌الخمینی^۴ به رأی مردم ایران گذارده شد که با ۹۸/۲٪ پذیرش گردید (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۱، ص ۱۷). امام خمینی^۵ نظریه علم قرآن حکومت اسلامی (ولایت‌فقیه) را با تلاش ۱۵ساله، تدوین نمود که شناخت و عمل مردم ایران و جهان را تحت‌تأثیر قرار داد (شاه‌ولی، ۱۳۹۵). در تعریف آن آورده‌اند که "ولایت‌فقیه واقعیتی جز جعل ندارد و فی‌ذاته حد شأن و مقام نیست، بلکه وسیله انجام‌وظیفه اجرای احکام است و به تصدی حکومت اسلامی می‌پردازند (موسی‌الخمینی، ۱۳۷۴، ص نه و ده). اکنون این دو سوال مطرح است که آیا حکومت اسلامی، احکام اسلام را درباره محیط‌زیست اجراء و آن را اداره کرده است؟

قبل از پاسخ سوال باید یادآور شد که بنیان‌گذار حکومت اسلامی در کتاب ولایت‌فقیه می‌نویسند "ما معتقد به ولایت هستیم و معتقدیم پیغمبر اکرم^ص باید خلیفه تعیین کند و تعیین هم کرده است. آیا تعیین خلیفه برای بیان احکام است؟ بیان احکام، خلیفه نمی‌خواهد... در زمان رسول اکرم^ص این‌طور نبود که فقط قانون را بیان و ابلاغ کنند بلکه آن را اجرا می‌کردند. رسول اکرم^ص مجری قانون بود... خلیفه هم برای این امور است. خلیفه قانون‌گذار نیست... اینجاست که تشکیل حکومت و برقراری دستگاه اجرا و اداره جزء از ولایت است" (موسی‌الخمینی، ۱۳۷۴، ص ۱۵). همچنین، بنا بر نظر ایشان، "وظیفه قوه مقننه و مجالس قانون‌گذاری در واقع، برنامه‌ریزی برای وزارتخانه‌ها و تشکیلات حکومت در محدوده احکام اسلامی است نه قانون‌گذاری

۱. استاد دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز، shahvali@shirazu.ac.ir.

۲. Theme

۳. من بعد به جای الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت از ا.ا.ا.پ. استفاده می‌شود.